

Kuusi vuotta Siperiassa

Kertonut

Johannes Granö

Kirkkoherra

Kuusi vuotta Siperiassa

Kertonut

Johannes Granö

Kirkkoherra

20 kuvalla ja 1 Siperian kartalla varustettu.

Helsingissä

Weilin & Göös'in osakeyhtiön kirjapainossa ja kustantama

1898

näköispainos ntamo 2012
ISBN 978-952-215-323-4

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Sisältö.

	Siv.
I. Johdanto	1
II. Matka Omskiin	4
III. Omsk ja sen ympäristö	22
IV. Suomalainen siirtola Rishkova	28
V. Bugene	38
VI. Bojarka	48
VII. Siirtokunta Omin rannalla	53
VIII. Werhne-Suetuk	64
IX. Ashtshagul	72
X. Ensimmäinen virkamatkani Om-siirtokuntaan 1885	74
XI. Matka Bugeneen Kesäkuussa 1886	84
XII. Ensimmäinen matka itä-Siperiaan 1886	100
XIII. Matka Siperiassa 1887	120
XIV. Matkalla 1888. — Venäläisten luona. I	148
II. Matkalla. Werhne-Suetukissa: kirkon vihki- minen; kirkko ja kapakka	153
III. Ilman-ala, maaseikat y. m.	159
XV. Meikäläiset Siperiassa	167
XVI. Kirgiisi-arolla 1891.	182
XVII. Häälauluja, koottu Bugenen siirtokunnassa Sipe- riassa	196
XVIII. Eräs höyrylaivamatka Irtish-joella	216
XIX. Tobolsk	226
XX. Ivanoffin nunnaluostari	236
XXI. Irtish, Obi ja Jenisei	242

	Siv.
XXII. Erits yö syrjäteillä	251
XXIII. Zaimka ja ukkojen koti	258
XXIV. Kirgiisit	269
Yötä Kirgiisien luona	273
Kirgiisien luona talvella	280
XXV. Viimeinen käynti Om-siirtolassa ja ukkojen kodin hyvästi jättäminen	286
XXVI. Paluumatka Omskista Suomeen	292

I.

Johdanto.

Ensimmäisen kehoituksen lähteä Siperiaan antoi minulle sittemmin kuollut Turun lääninvankilan pastori Udelius. Kun minä syksyllä 1880 oleskelin jonkun aikaa Turussa, tapasin mainitun Udeliuksen useampia kertoja. Erään kerran sanoi hän: „Sinun pitää lähteä Siperiaan hoitamaan meidän hyljättyjä maanmies-raukkojamme siellä. Minä olen itse paljo ajatellut sinne lähtemistä, mutta näethän että minä tuskin jaksan hoitaa nykyistä helpompaa tointani; ja kun Jumala on antanut sinulle hyvän terveyden ja vahvan ruumiin, niin on sinun velvollisuutesi lähteä sinne.“ Päivä päivältä tuli hän ja esitti saman toivomuksensa. Antaakseen voimakkaampaa vaikutusta kehoitukselleen, kutsui hän minua vankilaan. Täällä antoi hän erään Siperiasta karanteenin siirtovangin kertoa kuinka surullinen oli suomalaisten tila Länsi-Siperiassa. Puheena oleva mies kertoi silloin asioista niinkuin ne todella olivat. Seurakunnan tilan kuvasi hän kyllä synkillä väreillä. Ulkonaiset elantosuhteet sanoi hän sitä vastoin erittäin hyviksi.

Kaiken tämän vaikuttamana tunsin itseni pian taipuisaksi lähtemään Siperiaan. Oli nyt vaan enää voitettavana se vastarinta, jota minulla oli odotettavana niiltä, jotka olivat minua lähinnä. Sittenkuin tämä vastarinta oli lakannut ja vaimoni suostunut tuumaan, läksin syksyllä 1882 Helsinkiin ilmoittamaan itseni asianomaisten luona halukkaaksi lähtemään Siperiaan sikäläisten suomalaisten sielunhoitajaksi. Virkaa oli nimittäin pastori Roschierin palattu kotiin v. 1879 useampia kertoja julistettu haettavaksi, eikä ketään hakijaa ollut ilmestynyt. Senaatissa sain kuulla että laajoja muutoksia Siperian papinviran suhteen oli tekeillä, ja olivat muutokset nyt odottamassa H. Majesteettinsa vahvistusta. Niinpä ei pastorin asunto enää tulisi olemaan WerhneSuetukissa Itä-Siperiassa, vaan Omskissa Länsi-Siperiassa, ja pastori tulisi hoitamaan suomalaisia ei ainoastaan Jenisein vaan myöskin Tobolskin ja Tomskin kuperneissa. Asemapaikka tulisi kyllä mieluisampi kuin ennen; työ ja vaivat sitävastoin moninkertaisesti lisääntyisivät. Mutta tähän katsoen oli myöskin virka-aikaa lyhennetty. Viiden vuoden virka-ajan perästä olisi oikeus ylennykseen kotimaassa, jos halusi palata, kun ennen sellaisen edun saavutti vasta 15 vuoden palveluksen jälkeen.

Tämä muutos ynnä paremmat palkkaedut uudelle pastorille tekivät, etten enää pitänyt muuttoa Siperiaan uhrautumisenä. Sittenmin sain kuitenkin kuulla että virkaa seuraavat edut, 1,000 ruplan vuotuinen palkka, eivät vastanneet helpoimpiakaan vaatimuksia toimin-

nasta ja oleskelusta pahantekijä-siirtolassa 15 vuoden aikana.

Uusi asetus, joka sisälsi parannetut ehdot Siperian papille, ilmestyi joulukuun 23 p. 1884 ja virka julistettiin haettavaksi helmikuussa seuraavana vuonna.

Nautittuani kolme kuukautta virkavapautta venäjänkielen oppimista varten, hain ja sain minä pastorinviran Siperiassa olevia suomalaisia vankeja ja siirtolaisia varten, sekä lähdin matkalle kesällä 1885 Siperiaan, jonka nimellä on niin surullinen sointu ei ainoastaan meidän vaan myös kaikkien muiden eurooppalaisten korvissa. Monelta taholta saamieni kehoitusten johdosta olen tässä kirjoittanut muistelmia olostani ja matkoistani Siperiassa. Kun teos on syntynyt siten että on liitetty yhteen havaantoja ja muistoonpanoja, joita on monen vuoden kuluessa kirjoitettu, niin on ollut mahdotonta saada siitä mitään kokonaista sekä välttää sitä että samoihin asioihin on useampia kertoja kajottu. Jos olen kuitenkin näillä kuvauksilla, joista osa jo ennen on ollut luettavana eri lehdissä, voinut herättää harrastusta Siperiassa olevia suomalaisiamme kohtaan ja hiukankin hajoittaa niitä vääriä luuloja mitä tästä maasta on ollut, niin on kirjan tarkoitus saavutettu.

II.

Matka Omskiin.

Heinäkuun 6 p. lähdimme Turusta höyrylailalla Vasa. Ilma oli mitä ihaninta matkalla Pietariin. Helsingissä liittyi seuraamme eräs sukulainen, neiti Fontell, joka seurasi meitä Siperiaan. Kun minun veljeni vielä tuli joukkoon Pietarissa, niin oli meitä viisi täysikasvuista henkeä, palvelustyttö siihen luetuna, ja kaksi lasta. Pietarissa viivyimme me erityisten valmistelujen puuhassa viikon. Niinpä kävin täällä ministeri-valtiosihteerin puheilla, joka ystävällisesti ja kohtelijaasti otti minut vastaan. Hän lähetti tiedon sisäasiain ministerille että minä olin matkalla Omskiin. Hän tarjoutui vielä tuttavainsa kautta hankkimaan minulle yksityisen suosituskirjeen Omskin kenraalikuvernöörille. Sitä paitsi näki h. ylh. sen vaivan että itse kävi Pietarin kenraalikonistoriossa, josta hän hankki minulle suosituskirjan Moskovan kenraalisuperintendentille Jürgensenille. Uudestaan käydessäni vapaaherra Bruunin luona puhui hän paljo ja harrastuksella tulevasta toiminnastani. „Varsinkin pyydän teitä ettette väsy tähän työhön, vaikka

Vapahtajan tuomiokirkko Moskovassa.

se kyllä usein tulee olemaan vaikeata“, sanoi hän, sekä lisäsi erottaessa: „Jumala auttakoon teitä! ja jos jotakin tarvitsette niin voitte kirjoittaa minulle yksityisesti.“

Kun minä sitten tulin Omskiin, oli tieto minun odotettavasta tulostani jo saapunut sinne kaikkiin virastoihin ja sikäläinen kenraalikuvernööri Kolpakoffski pyysi minua kääntymään hänen puoleensa, jos joitakin vaikeuksia ilmestyisi.

Päivä tuli, jolloin meidän täytyi ottaa ero suomalaisista ystävistämme ja lähteä Pietarista. Vaikka me tulimme asemalle, josta matkaa Moskovaan piti alettaman, puolta tuntia ennen junan lähtöä, olivat kuitenkin melkein kaikki paikat otetut, ennenkuin me ehdimme ostaa piletit ja saimme matkasälymme jätetyiksi sisään. Kuitenkaan ei meidän tarvinnut jäädä junasta ja matkalla onnistuimme saamaan paikatkin vaikka tilaa aluksi oli kyllä niukalta. Tie Pietarin ja Moskovan välillä on jotenkin yksitoikkoista, mutta on siinä sentään vaihteluakin. Tuuheita lehtimetsä-ryhmiä ja niiden mehukas vihanta näkyy läheltä ja kaukaa. Paikoittain on näköala niin laaja, että näkee useampia kirkonkyliä yhtä haavaa. Venäläiset rautatiet ovat tasaisia ja niillä matkustaa koko mukavasti. Ateria-asemilla tarjotaan hyvin laitettua ruokaa kohtu hinnasta. Kaikki on siistiä ja miellyttävää, ei ainoastaan ruokasaleissa vaan myös keittiöissä, joita minä parissa paikassa näin. Pöydille on asetettuna eri hintaisia ruokalajeja eri ryhmiin. Hinnat ovat ilmoitetut kunkin ruoka-

lajin kohdalla paperilla. Useimmilla asemilla seisoo lapsia ja vaimoja myymässä maitoa. Ne vaativat 4 à 5 kopeekkaa pullosta. Useimmilla matkustajilla on omat eväät ja he syövät vaunuissa sekä hankkivat maitoa asemilta.

Moskovaan tulimme Heinäkuun 18 p. k:lo 9 aamulla ja astuimme *Le Nord*-nimiseen hotelliin lähellä Pietarin rautatie-asemaa. Täällä otimme isonpuolisen, väliseinillä kolmeksi jaetun huoneen, josta maksoimme 2 ruplaa vuorokaudessa. Tämä oli tavallinen hinta huoneista, joihin matkalla poikkesimme. Tässä on lisättävä että matkustajan pitää itse kustantaa itselleen sänkyvaatteet. Meidän täytyi viipyä hetken Moskovassa, sillä minun oli käytävä kenraalisuperintendentti Jürgensenin luona, jonka hiippakuntaan kaikki luteerilaiset koko Aasianpuoleisella Venäjällä kuuluvat. Sattui kumminkin kenraalisuperintendentti olemaan matkalla ja ilmoitettiin ettei hän palaisi ennen kuin kahden viikon päästä.

Konsistorin sihteeri, Hasselblatt, lausui mielihahansa siitä että kenraalisuperintendentti nyt oli poissa. „Pastori Roschierin kanssa oli väärin-ymmärryksiä toinen toisensa jälkeen“, sanoi hän, „sillä me tulimme persoonallisesti tavanneiksi häntä vasta hänen palatessaan Siperiasta“. Hän arveli että olisi ollut parempi jos suomalaisen pastorin asentopaikka olisi tullut muualle kuin Omskiin, jossa jo on yksi luteerilainen pappi. Minä sanoin että Omsk oli valittu asentopaikaksi sen vuoksi että useimmat suomalaiset asuvat siellä ympärillä. „Mitä hyötyä on

muuten meidän suomalaisilla papista, joka ei taida heidän kieltänsä?“ lausuin minä. Tähän ei sihteerillä ollut mitään väittämistä. Hänen toivotettuaan minulle onnea ja menestystä työssäni, jätin hänet hyvästi.

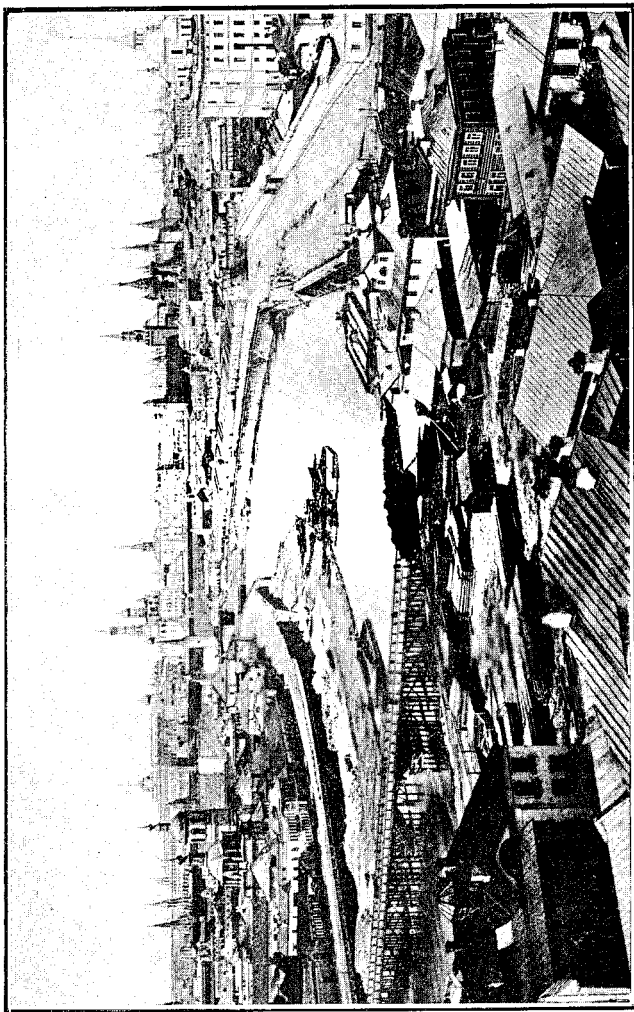
Erään saksalaisen papin, P. Mikaelin kirkon pastorin, tapasin myös Moskovassa; tämä hyvästijätössä antoi minulle veljensuutelon ja sanoi: „Jesus Kristus on meidän rauhamme.“ Näistä hänen sanoistaan, vaikk’ei niitä sen useampia ollut, voin minä päättää että hän tunsi meidän Herramme ja Mestariumme. Hän pyysi hyväntahtoisesti minua vielä päivälliselle seuraavana päivänä, josta minun kumminkin piti kieltäytyä hankkeissa olevan matkan tähden. Me katselimme Moskovassa sitä kaunista kirkkoa, jota kutsutaan „Vapahtajan kirkoksi“. Se on aivan uusi ja jättää kauneudessa jälkeensä kaiken mitä minä olen sen tapaista nähnyt. Maalaukset ovat mainioimpain mestarien tekemät ja esittävät tapauksia sekä raamatun että Venäjän historiasta. Eräs kirkonpalvelija näytti meille kaikki ja kertoi meille muutamien maalausten sisällön y. m. Kirkko oli maksanut jonkun verran yli 30 miljoonaa ruplaa.

Lauvantai-iltana kävimme me Kremlissä. Silloin oli meillä tilaisuutta kuunnella messua useammissa kirkoissa. Kirkkolaulu, joka ylimalkaankin on vaikuttavaa kreikkalaisessa kirkossa, oli erittäin kaunista muutamissa Moskovon kirkoissa. Varsinkin oli niin laita Uspenskin tuomiokirkossa, jossa meidän nykyinen keisarimme on kruunattu.

Omituisen vaikutuksen tekee tämä ihmeellinen kaupunki, kun korkealta paikalta silmäilee sen satoja kirkkoja sekä kuuntelee kellojen syväsointuista ääntä.

Saatuamme hotellin-isännältämme Moskovassa osoitteen hyvään ja halpaan ravintolaan Nizhnij-Novgorodissa, läksimme sille rautatie-asemalle, josta juna menee sinne, ja lähdimme matkaan 19 p:nä k:lo 4 j. p. p. Seuraavana aamuna k:lo 8 saavuimme me tähän omituiseen kaupunkiin. Tie Moskovasta Nizhnij-Novgorodiin kulkee viljeltyjen vainioiden ja suurien kyläin läpi. Rakennukset näissä ovat kurjia ja usein olkikatolla varustettuja. Jokaisen venäläisen kylän läpi kulkee raitti, jonka molemmille puolille asuinhuoneet ovat rakennetut, pääty kadulle päin. Siperiassa olen minä nähnyt kyliä, joissa useampia tuhansia ihmisiä asuu. Niinpä laskettiin eräässä sellaisessa kylässä kokonaista 450 asuinrakennusta. Mainittakoon että Siperiassa on paljo paremmat rakennukset kuin muualla Venäjällä. Asuintupa sisä-Venäjällä näyttää aivan rautaruokin luona olevalta hiiliuunilta.

Oli sunnuntai-ilta, kun me jätimme Moskovon. Kylän nuorisoa oli monin paikoin kokoontunut rautatie-asemille. Punaista väriä näyttivät rakastavan sekä naiset että miehet. Sekä täällä että myös matkustaessa Volgalla ja Kamalla voi välistä nähdä 5 à 6 maankirkkoa samalla kertaa. Nämä näyttävät hyvin sieviltä valkoisine rapattuine seinineen ja viheriäisine kattoineen. Verrattaessa näitä ja Suomen kirkkoja, täytyy antaa edellisille etusija.

Moskova.

näköispainos ntamo 2012

9 789522 153234 >
www.ntamo.net